

„Teatro a corte”, Torino

Doina PAPP

TEATRO A CORTE, *un festival estival ubertuos*

În anul acesta, an de criză, **Festivalul „Teatro a corte” de la Torino** a fost, paradoxal, mai intens și mai productiv. Un program de trei săptămâni, opt locații, 31 de spectacole, 20 de premiere naționale și 8 producții proprii ale Festivalului, iată un bilanț de care Beppe Navello, director al Festivalului și al Fundației „Teatro Piemonte Europa”, care-l gestionează, este mândru. Într-un interviu pe care mi l-a acordat anul trecut la prima întâlnire cu acest Festival, a anticipat o parte din aceste realizări subordonate intenției inițiale de a promova cu prioritate creația contemporană. De altfel, acest frumos paradox – teatru de azi în spații de ieri – face nota specifică a acestui festival care a pornit inițial dintr-o preocupare culturală generoasă, aceea de valorificare a patrimoniului arhitectural și istoric al regiunii Piemont. Superbele castele ale Casei de Savoia, cetățile romane sau alte locuri istorice de renume au devenit locații predilecte ale oamenilor de teatru care creează aici special pentru Festival. Printr-o colaborare strânsă cu oficialitățile responsabile de conservarea și valorificarea monumentelor, Festivalul reușește, iată, să restituie Europei un fond patrimonial-cultural revitalizat prin întâlnirea cu arta contemporană.

Primul pas spre acest mariaj îndrăzneț l-a făcut Muzeul de Artă Contemporană, o inedită galerie de artă găzduită de castelul baroc de la Rivoli. Edificiul, creat în secolul XVIII de arhitecți ai ambițioasei coroane franțuzite a Italiei, are acum o replică

modernă. Din 1984, într-o aripă neterminată a castelului, Muzeul găzduiește o colecție permanentă de artă contemporană, expoziții temporare (în iulie aici a expus și Dan Perjovschi) și un important centru de educație artistică. Prin producțiile sale, Festivalul „Teatro a corte” i-a adăugat o nouă dimensiune, spectaculoasă și inedită. În exterior sau în interior artiști-invitați concep special montări și le asigură viața pe parcursul evenimentului. În această vară, Compania „Furiosas” din Belgia a prezentat aici spectacolul de teatru-dans *Slipping*, caligramă poetică a unei povești pasionale de dragoste (la baza scenariului e un roman de Robert Waltzer), desenată de doi excepționali dansatori-acrobați, Cille Lonsade și Yves de Jonge. Într-o cușcă de 8/4, corpurile lor descriu drumul de căutări al unui cuplu trăind visceral amorul ca și tensiunea despărțirilor. Mișcări lente, trupuri moi care se scurg unul pe lângă celălalt, confruntări acutizate de spațiul claustant și obstacolele rigide, o coregrafie a tactilului cu spectaculoase propensiuni acrobatice. Muzica, eclerajul, jocul umbrelor, arhitectura spațiului, clipa vrăjită și energiile dansului ne cuprind, ne învâluie, ne emoționează, ne bucură.

Printre evenimentele celor câteva zile petrecute la Festivalul „Teatro a corte”, întâlnirea cu Compania „Furiosas” fost fără-ndoială dintre cele memorabile. Din locul în care stăteam, în vecinătatea incintei metalice, privirea îmi zbura din timp în timp pe zidurile din depărtare unde într-o nișă luminată perfid părea că se joacă o altă piesă. Nici azi nu știu dacă tabloul acela animat făcea sau nu parte din spectacol. Dar cât de minunat se profila în lumina nopții! Poate tocmai aceste involuntare imagini dau farmec inedit unui festival în *plain air* care-și trimite spectatorii în miezul naturii și al istoriei. Oricum, Rivoli e un loc destinat prin excelență artei.

În spațiile de acum tradiționale precum castelul Aglie, cetatea romană de la Polenzo, fortăreața Moncalieri, celebrul domeniu regal Venaria Reale, comparat cu Versailles-ul, ediția din acest an a Festivalului a programat și alte spectacole originale, realizate de artiști din Franța, Germania, Țările de Jos, Spania, Regatul Unit, și, evident, Italia.

Dans, acrobație, teatru fizic, instalații, muzică instrumentală, proză și poezie, circ, într-un cuvânt, *performance*. Creativitatea e la mare preț aici. Un teatru torinez se cheamă chiar... al inovației, iar programul „Nuove sensibilità” este dedicat tinerilor artiști ca un suport de promovare. Trebuie să fii foarte deschis ca să guști o performanță ca aceea a artistului francez Jérôme Thomas, unul dintre interpreții cei mai personali ai circuitului francez de acum, inventator rafinat al jocului cu obiecte și a manipulării acestora în spectacole de mare virtuozitate, umor și fantezie precum cel intitulat *Soarele nu e o monedă*.

În grădinile de la Venaria Reale, spectatorii au avut de străbătut un itinerar fabulos. De la o pajiște la alta, în arhitectura peisageră rafinată a parcului mici bijuterii de spectacol, create aici pentru aici, fac din fiecare popas o întâmplare artistică. Gândite pe dimensiunile locului și respirând atmosfera crudă a verdului natural, acestea ritmează într-un mod studiat parcursul, alternând calmul, tăcerile din *Marș, dansul verdeții* cu sunetele gălăgioase din serbarea campestră *Tramundas, circul transhumantei*, animată de o trupă din Sardinia.

Arbori cu forme ciudate țin loc de decor pentru jocul cu marioneta al unui iscusit mânuitor, în vreme ce pătura moale a gazonului cu o geometrie exemplară protejează un grup de gimnaști. Stăm pe iarbă, în jurul fântânilor, privim aproape sau în zare, după locul pe care l-am prins, dar nu simțim niciun disconfort. Învățăm

să ne reintegrăm naturii și arta spectacolului se dovedește, astfel, din nou umană. Și nu e doar un divertisment de vacanță.

Dacă merită însă cu prisosință să **faci** pentru ceva drumul la Torino, la „Teatro a corte” e Théâtre du Centaur. În **maneul** de la Druento, la Școala de călărie renumită în toată Italia, s-au „arondat” în mod fericit artiștii acestui teatru din Marsilia, unic în lume, invitați să facă **spectacole** mai în fiecare an. Anul trecut am văzut *Cargo*, un poem despre dragostea **între** oameni și animale, despre supremația naturalului, a cailor adevărați în fața **artificialului**, a civilizației, a cailor putere. Mi-am dorit să revăd acești senzaționali artiști **care** povestesc călărind exemplare cabaline de expoziție și am avut noroc. În vara **acestui** an, din nou la Druento, străbătând cărările marcate cu lumânări m-am **întâlnit** iarăși cu teatrul ecvestru și „centaurii” lui Camille&Manolo. Un ins de statură mică, tuciu, dar cât de impozant pe armăsarul său pursânge, și soția sa, o **veritabilă** amazoană, cu o ținută de regină, călărind inegalat în picioare, stăpânindu-și partenerul sau lăsându-se copleșită de vraja întâlnirilor. *Flux*, acest nou **spectacol** de la Théâtre du Centaur ar vrea să explice și mai bine demersul inedit **al** **acestor** artiștilor. Iată câteva rânduri din expunerea lui Manolo publicată în **caietul**-program: „Centaurul, evident, nu există. De aproape 20 de ani și noi am **inventat** un teatru care nu există. Forme diferite, un alt limbaj... Într-o lume care de 2000 de ani separă lucrurile, spre binele unei mai bune înțelegeri sau spre răul de a **le** opune, Flux, din contră, lucrează pentru amestec, pentru melanj, pentru reunire. **Antonin** Artaud gândea că limbajul divizează lumea. El căuta o limbă dincolo de **cuvinte**, care să reunească ceea ce este separat în noi. Cu Flux, centaurul se înscrie în **acest** demers. Și dacă căutarea androgenului ar fi mitul fondator al unei noi civilizații? Să-l găsești pe celălalt pierdut în tine... Flux nu e un spectacol, este o **experiență** de împărtășit... Centaurul e metafora unei forme simple și universale, să fii **doi** într-unul. În formă și conținut. Flux urmărește această ipoteză...”

Asamblând 5 *performance*-uri și **zece** filme de artă realizate în orașe fluviale și portuare de la Marea Neagră, Marea Nordului și Mediterana – Rotterdam, Istanbul, Berlin, Sagunto, Marsilia –, **spectacolul** e ca un *puzzle* care-și poate adăuga oricând alte episoade. Timpul și spațiul reprezentației, ca și circulația publicului, se adaptează la arhitectura locului. O călătorie fabuloasă care la Druento și-a avut unicitatea ei. Si dacă **scenele** live în care actorii și caii ne-au făcut să-i urmărim în alergările lor, în oaza lor de **tandrețe**, de comuniune, acelea filmate vorbeau despre o încercare aproape imposibilă de a aduce lumea „de afară” în acest univers. Dar zarva orientală, trepidăția orașului occidental refuză parcă invitația la poezie și armonie dintre om și natură, **dintre** animal și om. Femeia aleargă călare în goana unui tramvai, bărbatul așteaptă inutil mângâindu-și calul, într-un interior levantin. Cei doi nu se vor regăsi **decât** în fața noastră, pe viu, într-un balet al trupurilor androgine, lângă răsuflarea **caldă** a animalelor care-i poartă și le țin loc de adăpost. Scena finală, de o **coregrafie** impecabilă, e apoteotică. Caii îngeunchează, se aștern lângă stăpânii lor **care-și** sprijină la rându-le capul de grumaz și corpul de pânțe. Astfel **înlănțuiți**, **oameni** și cai reafirmă principiul unității primordiale la care meditează centaurul lui Camille *Manolo*. Dincolo de aceste explicații fatalmente prozaice, spectacolul are asupra celor prezenți un efect aproape terapeutic. E purificator și **înălțător**. Un adevărat *catharsis*.